

Дом на изкуствата и печата в Пловдив

Между двете световни войни, въпреки икономическата криза, трудностите и мизерията, в Пловдив се откроява интелигенция с широки възможности в различни области на културата и изкуството. Обособяват се силни музикантски и художнически ядра, известен подем се забелязва и в литературния живот. А Пловдив, както е известно, е и люлка на първия професионално организиран театър в България. Издават се няколко вестника, в които работят сърцати журналисти, по-задълбочени статии публикуват ерудити в различни области на знанието.

През лятото на 1923 г. за да съгласуват дейността в различните културни сфери, за да стимулират меценатството и с цел създаване на траен интерес у публиката към изкуствата група от творци, интелектуалци и общественици взема решение за създаването на Дом на изкуствата и печата в града на хълмовете.

Между основателите са почти всички изяви на представители на пловдивските артистични среди: композиторите и диригентите Ангел Букорещлиев, Антон Тайнер, Христо Манолов, оперният певец Събчо Събев, музикантите д-р Павел Недков, Спас Софиялиев, Антон Цариградски, Аглия Барзова, Гидали Гидалиев, Филип Славов, Миню Кацаров, журналистите Васил Павурджиев, д-р Александър Пеев, художниците Цанко Лавренов, Христо Станчев, Симеон Велков, адвокат Стоян Атанасов и други. За председател на Дома на изкуствата избират писателя Николай Райнов, по това време главен библиотекар на Народната библиотека в Пловдив, подпредседател е Петър Караджиев, един от основателите на Пловдивското музикално училище и на Пловдивската общинска опера. През 1929 г. Пловдивската община започва да строи сграда за Дома

на изкуствата в подножието на Сахат тепе.

Средства за Дома на изкуствата в размер на 160 000 крони или 655 000 лева са получени от Чехия.

Главни инициатори за събиране на парите са съпругата на известния чешки художник Алфонс Муха и главният редактор на чешкия вестник „Народни листи“ Владимир Сис. Защо и как е станало така? През април 1928 година голямо природно бедствие сполетява Пловдив – т. нар. Чирпанско земетресение унищожава една трета от сградния фонд на града. В чужбина не останали безучастни към сполетялата пловдивчани беда. Впечатлява жестът на редактора на издания в Прага вестник „Народни листи“ Владимир Сис, който предоставя сумата от 160 000 чешки крони на Пловдивската община за построяване на къща на видно място в града, която да носи името „Народни листи“ и да приюти семейство на интелектуалец, пострадало от земетресението. Възникнала идея сумата да се употреби за строителството на общ дом на пловдивската интелигенция. Изпратено било съгласувателно писмо до дарителя, включил се и бъл-

гарският пълномощен министър в Прага Борис Вазов, който се застъпил пред Владимир Сис за решението и предложението на Пловдивската община. На 26 август 1929 г. Владимир Сис посетил Пловдив. А що се отнася до участието в проекта на съпругата на световноизвестния художник Алфонс Муха, той и жена му посетили

Пловдив през май 1924 г. на път за Чехия от Атонска Света гора. Алфонс Муха останал в Пловдив няколко дни, впечатлен от богатите културни и исторически паметници, които му помогнали да обогати и почерпи мотиви за своя капитален труд „Славянската епопея“, състояща се от 20 табла в размер 6 на 8 метра, в които България била представена в четири отделни табла. Според някои източници, съпругата на Алфонс Муха била от пловдивските чехи или имала родствени връзки с тях.

Впоследствие, благодарение и на създадената материална база, Домът на изкуствата се превръща в средоточие на почти всички културни изяви на пловдивската интелигенция в областта на музиката, театъра, литературата, изобразителното изкуство, просветата и науката.

Мястото е великолепно избрано, в самия център на Пловдив в близост до красивата сграда на Общината. От много години в сградата е настанено Радио Пловдив, което е част от БНР. Салонът, в който първоначално се помещаваше старото кино „Култура“, отдавна е голямото студио 1. Наблизо в съседната сграда на бившия „Тракийски юнак“ е настанена БНТ Пловдив. Напоследък сегашното ръководство на Радио Пловдив се опитва да засили културните дейности в голямото студио и във фойето на сградата – салонът се използва за камерни концертни и театрални прояви, представяне на книги и автори, а фойето изпълнява и функции на изложбена зала. Така че сградата малко по малко се връща към първоначалното си предназначение – дом на изкуствата и печата, което означава, че чешкият принос не е отишъл напразно.

Пенка Калинкова

Дом на изкуствата